

REILE PÉTER

## „A tornyok városa”

### Séta Kecskemét híres épületei körül

#### 1. Bevezetés

A helytörténet oktatása kiemelt szerepet játszik a történelem, valamint a hon- és népismeret tanításában, mivel elősegíti a tanulók helyi identitásának kialakulását, továbbá a történelmi térben és időben való tájékozódás fejlődését. A tanulmányi séták lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulók közvetlen tapasztalatokon keresztül ismerkedjenek meg lakóhelyük múltjával, épített örökségével és kulturális értékeivel. Az interaktív feladatokkal kiegészített séták során a diákok nemcsak megfigyelői, hanem aktív feldolgozói is lesznek a történelmi információknak; például családtörténetek és helyi emlékek feltárásán keresztül. A különböző állomásokhoz kapcsolódó tevékenységek segítik, hogy a tanulók több nézőpontból értsék meg egy adott közösség múltját és mindennapjait. Emellett az ilyen élményszerű tanulási forma hozzájárul ahhoz is, hogy a történelmi események személyesebbé és érzelmileg is átélhetőbbé váljanak számukra.<sup>1</sup>

A bemutatott program 7. évfolyamos hon- és népismeret szakkör keretében valósult meg, és szorosan kapcsolódik a Nemzeti alaptanterv azon törekvéseihez, amelyek a tapasztalati tanulás, a projektalapú módszerek és a digitális kompetencia fejlesztésének fontosságát hangsúlyozzák. A projekt által megvalósított tantárgyi kapcsolatokat az *1. táblázat* szemlélteti.

---

<sup>1</sup> JÁGER Amália (2024): Interaktív séta Szombathelyen. *Történelemtanítás, (LIX.) Új folyam XV. évf. 1-2. sz.* <https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2024/06/jager-amalia-interaktiv-seta-szombathelyen-15-01-10/> (Letöltés: 2026. márc. 14.)

1. táblázat: A tanulmányi séta által megvalósított tantárgyi koncentráció

Tantárgy	Ismeret- és képességelemek
Földrajz	tájékozódás a térben és síkban; a térképolvasás alapjai
Technika és tervezés	közlekedés a városban; a gyalogos közlekedés szabályai; jelek az utakon (táblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek)
Rajz és vizuális kultúra	stíluskorszakok és korstílusok; az egyes épületek építészeti jellemzői; esztétika a művészetben
Digitális kultúra	keresés az interneten (egyszerű és összetett keresések); adatbiztonság és adatvédelem; információszűrés; feladatlap készítése a Microsoft Word programmal; Kahoot! használata
Magyar irodalom	Katona József élete és munkássága; a <i>Bánk bán</i> című dráma kiemelése
Matematika	az egyes épületek adatainak megértése: magasság, kor; két évszám ismeretében koruk kiszámítása, illetve a megfelelő adatok ismeretében az építés kezdetének meghatározása

A tantervi témák közül a projektben elsősorban a helytörténeti ismeretek jelennek meg. A tankönyvek értelemszerűen korlátozott terjedelemben tárgyalják a helyi vonatkozásokat, ezért különösen indokolt azokat élményszerű, gyakorlati programokkal kiegészíteni. A tanulmányi séta sokféle kompetencia fejlesztésére alkalmas. A történelmi kompetenciák közül a „tájékozódás térben és időben”, valamint a „történelmi források értelmezése, információk gyűjtése és következtetések levonása, források összevetése és forráskritika” fejlesztését segítheti. A kulcskompetenciák közül pedig a tanulás kompetenciái, a digitális kompetenciák, és a kommunikációs kompetencia fejlődéséhez járulhat hozzá.

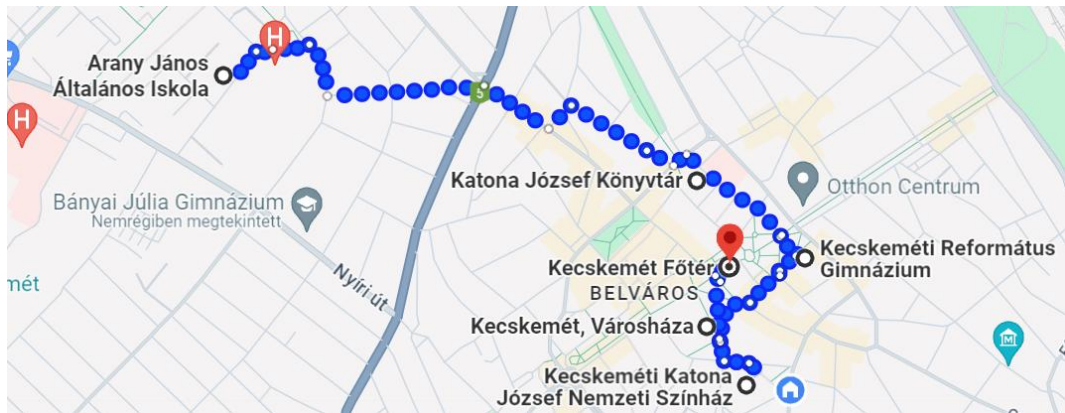
## 2. A séta és előkészítése

A projektet bevezető tanóra, mely teljes egészében Kecskemétről szólt, egy gondolattérkép elkészítésével kezdődött, amelyen összegyűjtöttük, hogy mit tudnak már a városról a diákok. Elsősorban kulturális szemszögből közelítettük meg a kérdést, hiszen az iskola által biztosított tanórán kívüli tevékenységek során már alsó tagozatos

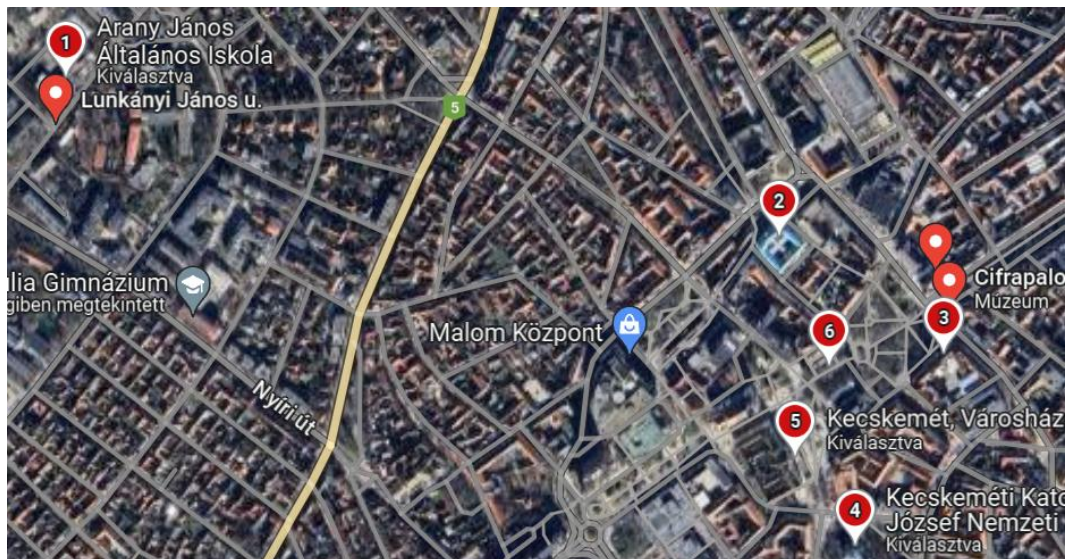
koruktól kezdve, többször jártak olyan fontos helyszíneken, mint például a Katona József Könyvtár. A legfontosabb információkat a *MidMeister*<sup>2</sup> programban rögzítettük.

Ezt követően megbeszéltük, hogy mely épületeket fogjuk meglátogatni a séta során (1. és 2. ábra).

1. ábra: Az útvonal és meglátogatni tervezett épületek a Google térképén



2. ábra: Műholdtérkép a városrészlettel. A számok a séta tervezett állomásait jelzik.



1. Arany János Általános Iskola | 2. Katona József Könyvtár | 3. Kecskeméti Református Gimnázium | 4. Kecskeméti Katona József Színház | 5. Városháza | 6. Főtér

<sup>2</sup> <https://www.mindmeister.com> (Letöltés: 2024. okt. 12.)

A megbeszéléskor tisztáztuk, hogy az épületeket csoportokban kell bemutatniuk 3-5 percben, majd fel kell tenniük néhány kérdést is azokról, amit a többi csoport válaszol meg. A csapatokat a tanulók szabadon alakíthatták ki, húsz tanulónak öt darab négyfős csoportot kellett létrehoznia. Mivel a csoport minden tagjának azonos mértékben kellett részt vállalnia a feladatokból, így a lusta, nem kooperáló csoporttárs választása kifejezetten előnytelen volt. A csoportok kialakítása után egy játék segítségével döntöttük el azt, hogy mely épület melyik csoporthoz kerül. A játék abból állt, hogy ki kellett találniuk, hogy a kivetített képek – régi képeslapok – melyik kecskeméti épületet ábrázolják (lásd 3. ábra)

**3. ábra Kecskemét, Katona József Színház (1907)**



*Forrás: Fortepan / Vargha Zsuzsa (<https://fortepan.hu/hu/photos/?id=47291>)*

A játék után az épületek közül a legtöbb pontot elért csapat választhatott először, a legkevesebb pontot elért csapatnak pedig már nem volt választási lehetősége.

A történelemtanítás egyik sarkalatos kérdése a térképen való tájékozódás fejlesztése: lássák Kecskemét utcaneveit térképen is, tudják meghatározni a helyzetüket a térképen,

és legyenek tisztában az utcanevek eredetével. Ennek érdekében megnéztük a régi katonai felmérés térképein<sup>3</sup> Kecskemétet és környékét (lásd 4. ábra).

4. ábra. Kecskemét ábrázolása a III. katonai felmérés térképén



Forrás: Habsburg Birodalom (1869–1887) – Harmadik katonai felmérés (1:25000)

Arra kérdésre kerestük a választ, hogy mi veszi körül a várost, és hogyan lehet meghatározni jelenlegi helyzetünket régi térképeken. A cél az volt, hogy legyenek olyan kapaszkodók, amelyek segítik őket a tájékozódásban, mint az erdőben a mohás fatörzs vagy éjszaka az Esthajnalsillag. Megbeszéltük, honnan kaphatta a nevét például a Szék-tó vagy a Libamező.

A nevek megbeszélésekor az alapvető kérdésünk az volt, hogy vajon mi lehet egy terület elnevezésének az alapja. Ezzel rámutattunk arra is, hogy bár a legtöbb tanuló valószínűleg egy híres emberre gondolna, nem minden utcánévvel ez a helyzet. A diákok megtanulták a keresés módját a keresőmező segítségével. Összehasonlították a különböző évek térképeit és megállapították, hogy mind részletességben, mind

<sup>3</sup> Habsburg Birodalom (1869–1887) – Harmadik katonai felmérés (1:25000)

<https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2184413.690878697%2C5924981.924020401%2C2199538.667850626%2C5930179.641943793> Letöltés: 2024. okt. 12.)

díszítettségben eltérnek egymástól: minél régebbi egy térkép, annál szebb, díszesebb betűkkel íródott, de annál kevésbé részletes. A részletesebb térképeken elemezték a jelmagyarázatot: hol húzódik a vasútvonal, hol húzódnak az utak, mit jelképeznek a kereszttel jelölt ikonok. Megbeszéltük, hogy a séta során a vasútvonal lesz az elsődleges támpontunk, lévén az nemigen változik: ott marad, ahová lerakták. E fölé egy Google térképet is helyeztünk, hogy a mai környezetben is megkeressük az egyes utcákat, épületeket. Ezt követően minden csapat kapott egy részletet a katonai felmérés térképéből, amelyet magukkal vihettek a sétára. A térképek lamináltak, így pedig táblafilccel letörölhetően feliratozhatók voltak, ezáltal például készíthettek rajtuk útvonaltervet, jegyzeteket.

Ezt követően *Magyarország nemzeti atlaszában*<sup>4</sup> megnéztük, milyen domborzati viszonyok vannak Kecskeméten. Van-e a közelben dombság? (A Vízmű-domb nem számít annak, bár sokaknak eszébe jut.) Mit jelentenek a színek? Mit jelent a magassági színezés és a domborzati árnyékolás? Ez utóbbiakat tanulták már természettudományból, de most átismételtük. Röviden foglalkoztunk Kecskemét éghajlati jellemzőivel is: napsütéses órák száma, évi csapadékmennyiség, évi középhőmérséklet.

Az óra az előadások előkészítésével zárult, amelyekre a tanulócsoportoknak önállóan, otthon kellett felkészülnie. Az iskola könyvtára is a rendelkezésükre állt, ahol szakképzett magyar–könyvtár szakos pedagógus és egy modern számítógéppark volt a segítségükre. Az előadás műfaja sok képességet fejleszt, megtanít rögtönözni és a műveltséget is gyarapítja. Mivel terepen adtak elő a tanulók, el kellett szakadniuk a biztonságot jelentő (és megszokott) kivetítési lehetőségektől és egy kontextualizáltabb, rendezettebb módszert kellett találniuk gondolataik összegyűjtésére. Felhívtam rá a figyelmüket, hogy igyekezzenek olyan jellemzőket bemutatni, amelyeket meg tudnak mutatni „élőben” is, emellett az elején legyen egy kis történelmi ismertető is az adott épületről. Kértem, hogy az utcákról is meséljenek, melyeken áthaladunk, ebbe pedig szőjék bele az utcanevek eredetét is, de ez ne a fő fókusz, hanem inkább amolyan kulturális kitekintés legyen.

A tanulók figyelmét ráirányítottam arra is, hogy előadni nem könnyű, szigorú szabályai vannak és lesznek a sétán is:

---

<sup>4</sup> *Magyarország nemzeti atlasza. 2. köt. Természeti környezet.* Főszerk. KOCSIS Károly. Magyar Tudományos Akadémia – Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont – Földrajztudományi Intézet, Budapest, 2018. <https://www.nemzetiatlasz.hu/MNA/2.html> (Letöltés: 2024. okt. 12.)

1. Minden csapatnak öt perce lesz arra, hogy elmondjon minden érdekességet, amit szeretne. Nálam lesz egy kártyalap egy 1-es számmal, amit felmutatok az előadónak, amikor belépett az utolsó egy percbe. Így némileg jobban ráérez, mit kell még elmondania, vagy mit hagyjon ki.
2. Fejből kell előadni, nem olvashatják. Ez elsőre nehéznek tűnhet, de a tanulók hetedikesek, a legtöbben gimnáziumba felvételiznek, ahol van szóbeli felvételi is. Célom, hogy rövid távú memóriájuk és szókincsük fejlődjön, ezen kívül megtanuljanak mások előtt, magabiztosan beszélni egy témáról. Nem javaslom az egészet fejből megtanulni, legyen tér a rögtönzésnek is. Adatokat (például évszámokat) nyilvánvalóan nem lehet rögtönözni: amelyik csapat nem tud sok adatot megjegyezni, kevesebb számmal dolgozzon az előadásában.
3. Legyen érdekes. Olyan dolgok hangozzanak el, amik nem a Wikipédia-szócikk ismétlései. Próbálják meg szemléltetésnek magát az épületet alkalmazni, hiszen ott lesz a szemünk előtt. Ezt vegyék alapul a felkészülésnél, bizonyos adatokat ugyanis leolvashatnak a helyszínen. Érdemes előre meglátogatni (önállóan, vagy akár a csapattal) az épületet, megfigyelni, hogy eldönthessék, mit szeretnének kiemelni. Azért tartom ezt a megoldást célravezetőbbnek, mert az interneten fellelhető információ mennyiség jelen helyzetben inkább gát, mint segítség.
4. A kérdések pedig legyenek rövid feleletválasztós tesztek vagy igaz-hamis állítások, mivel hosszú mondatot vagy szöveget írni külső helyszínen nem kényelmes.

Míndezeket előre el kell készíteniük, és fel kell tölteniük a *Google Classroom*ba. A vázlatok több körös ellenőrzésen és javításon mennek át, de alapjában véve ők dolgozzák ki őket (lásd 5. és 6. ábra).

#### 5. ábra. Tudnivalók az Városházáról. A csoportok által készített vázlatok egyike

##### Városháza

Az utcák, melyeken áthaladtunk (rövid etimológia):

- *Lestár-tér*: Lestár Péter, Kecskemét polgármestere (1880 – 1896), ügyvéd, honvéd százados; Kecskemét aranykorának megalapozója
- *Kossuth-tér*: Kossuth Lajos, magyar államférfi, a Batthyány-kormány pénzügyminisztere

Az eredeti városháza klasszicista stílusú volt, de a 18. század közepére romokban hevert. Lechner Ödön és Pártos Gyula tervezte. Szecessziós stílusban épült, és a könyvtár is itt működött egy ideig. Középen Árpád fejedelem szobra látható, mellette kis medalionokban Huba és Árpád fejedelem, Zrínyi Miklós, Thököly Imre, Hunyadi János, Corvin Mátyás, Szent



a programot. Kiemelték, hogy a tanulás ezen formája sokkal motiválóbbr volt számukra, mint a hagyományos tantermi feldolgozás. Többen jelezték, hogy a személyes élmények révén könnyebben megjegyezték az egyes helyszínekhez és történelmi személyekhez kapcsolódó információkat. A visszajelzések alapján különösen pozitívan értékelték az önálló kutatómunkát, a csoportos bemutatók lehetőségét, valamint a digitális eszközökkel támogatott játékos feladatokat is.

Saját tapasztalataim szerint a program során fejlődött a tanulók aktivitása, együttműködési készsége és önállósága. A csoportmunkában végzett feladatok során erősödött a felelősségvállalás és az egymásra figyelés is. A tanulók bátrabban vállalták a nyilvános szereplést, különösen figyelemre méltó volt, hogy a korábban passzívabb, visszahúzódó tanulók is aktív résztvevőivé váltak a közös munkának, ami pozitív hatással lehet az önbizalmukra és tanulási motivációjukra.

Az elkészült tanulói produktumok (vázlatok, prezentációk és digitális tesztfeladatok) minősége egyértelműen jelezte a tanulók fejlődését az információkeresés, -feldolgozás és -bemutató terén. A tanulók képesek voltak releváns forrásokat kiválasztani, a megszerzett ismereteket rendszerezni, valamint saját szavaikkal, érthető módon bemutatni. A produktumok elemzése alapján megállapítható, hogy fejlődött a tanulók szövegértése, lényegkiemelő képessége és digitális kompetenciája is.

A bemutatott tanulmányi séta elsősorban felső tagozatos, 6–8. évfolyamos tanulók számára ajánlható, de kisebb módosításokkal középiskolai korosztály számára is adaptálható. Különösen hasznos lehet azon iskolák számára, amelyek nagy hangsúlyt fektetnek a projektalapú, élményszerű tanulásra. A sikeres megvalósítás feltételei közé tartozik a gondos előkészítés, a tanulók fokozatos bevonása az önálló munkába, valamint a megfelelő digitális infrastruktúra biztosítása. Korlátot jelenthet a kedvezőtlen időjárás, valamint az időkeret szűkössége, ezért rugalmas tervezés és alternatív programok kidolgozása is javasolt.

Összegzésként elmondható, hogy a tanulmányi séta hatékony módszer a történelmi gondolkodási képességek és a kulcskompetenciák fejlesztésére, valamint az iskolai tanulás élményszerűvé tételére és a helyi identitás erősítésére is. A módszer alkalmazása hosszú távon hozzájárulhat a tanulók motivációjának és történelmi tudatosságának fejlődéséhez.

## IRODALOM

Habsburg Birodalom (1869–1887) – Harmadik katonai felmérés (1:25000)

<https://maps.arcnum.com/hu/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2184413.690878697%2C5924981.924020401%2C2199538.667850626%2C5930179.641943793> (Letöltés: 2024. okt. 12.)

JÁGER Amália (2024): Interaktív séta Szombathelyen. *Történelemtanítás, (LIX.) Új folyam XV. évf.* 1-2. sz.

<https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2024/06/jager-amalia-interaktiv-seta-szombathelyen-15-01-10/> (Letöltés: 2026. márc. 14.)

*Magyarország nemzeti atlasza. 2. köt. Természeti környezet.* Főszerk. KOCSIS Károly. Magyar Tudományos Akadémia – Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont – Földrajztudományi Intézet, Budapest, 2018.

<https://www.nemzetiatlasz.hu/MNA/2.html> (Letöltés: 2024. okt. 12.)